

Justin Trudeau Kanada új miniszterelnöke

2015. október 30.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

1. Vezetői összefoglaló

A kanadai parlamenti választások a Liberális Párt és vezetőjük, **Justin Trudeau** fölényes győzelmével zárultak, véget vetve ezzel a Kanadai Konzervatív Párt (CPC) és **Stephen Harper** miniszterelnök majdnem tíz éves hegemóniájának. A győzelem történelmi, korábban ugyanis egyetlen párt sem volt képes ilyen rövid idő alatt ilyen arányban növelni részesedését a parlamenti patkóból. Az előző ciklusban szerzett 34 mandátumukat a liberálisok 184-re bővítették a következő négy évre. (A parlamenti többséghez 170 képviselő szükséges Kanadában.)¹

2011-ben a liberálisok – történelmi vereséggel – mindössze harmadik helyen zárták a választásokat. A párt megújításáért zajló küzdelmet a negyvenes évei elején járó Justin Trudeau nyerte meg, aki riválisaival ellentétben nem jogi pályáról vagy az üzleti életből érkezett a politika világába, hanem tanárként és aktivistaként tevékenykedett korábban. A politikai színtéren történő feltűnése ugyanakkor korántsem meglepő, sokkal inkább életben tartott családi hagyomány. Justin Trudeau édesapja, Pierre Elliott Trudeau Kanada egykori legendás miniszterelnöke, akinek neve összeforrt az alapvető jogok és szabadságok kanadai chartájával (*Canadian Charter of Rights and Freedoms*) és az ország hivatalosan is kétnyelvűvé válásával. Míg egyik oldalról édesapja öröksége lépéselőny Trudeau számára, aki a kanadaiak szeme előtt nőtt fel, manapság is a média kedvence, aki nem esik zavarba a nagy nyilvánosság figyelmétől, másik oldalról viszont örök kritika és összehasonlítás tárgyává is teszi őt. A kampány alatt sokan támadták azzal, hogy közel sem rendelkezik olyan intellektuális képességekkel, mint jogász professzor édesapja. Sokan vélekedtek úgy, hogy képtelen arra, hogy édesapjához hasonló látásmóddal és határozottsággal vezesse majd az országot.²

Kanada új miniszterelnökeként Justin Trudeau megkapta a lehetőséget, hogy bizonyítsa rátermettségét és beteljesítse a hozzá fűzött reményeket. Pártjával együtt erősen elkötelezett a **társadalom leggazdagabb rétegét terhelő adók emelése és a középosztályra nehezedő terhek enyhítése** mellett. Ezzel párhuzamosan **kész jelentősen növelni a költségvetési kiadásokat** a gazdaság fellendítése érdekében. Mindezek éles váltást jelentenek a korábbi évek konzervatív politikájához képest. A Harper vezette párt legutóbbi kampányában is számos adócsökkentésre tett ígéretet, amely mellett viszonylag visszafogott költségek terveztek volna és elsődleges ígéretükké a gazdaság feletti gondos őröködést tették.

Trudeau retorikája a kampány során Kanada pluralizmusát és multikulturális jellegét hangsúlyozta. Mélyen **elkötelezett a bevándorlók támogatása mellett, és elfogadó a marihuána legalizálásával kapcsolatban**, mert úgy gondolja, kriminalizálása jóval költségesebb lenne az állam számára, mint amennyi előnnyel járna. Említést érdemel Trudeau **választási rendszer reformjára** vonatkozó ígérete is.

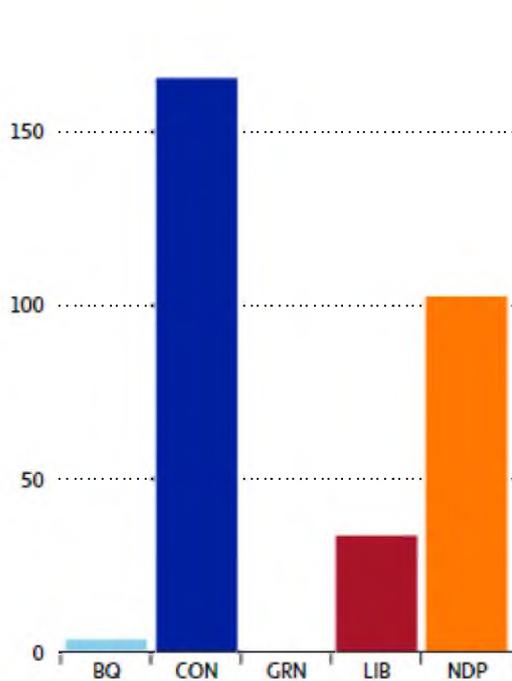
A Liberális Párt parlamenti fölénye révén most könnyen, és akár viszonylag gyorsan meg is valósíthatja elképzeléseit, ugyanakkor a csaknem tíz éves konzervatív hagyományok lebontása ennél időigényesebb folyamat lehet.

¹ <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/justin-trudeau-wins-what-now-your-complete-guide-to-the-dayafter/article26883248/>

² <http://time.com/4079278/justin-trudeau-canada-prime-minister/>

2011 election results - seats won

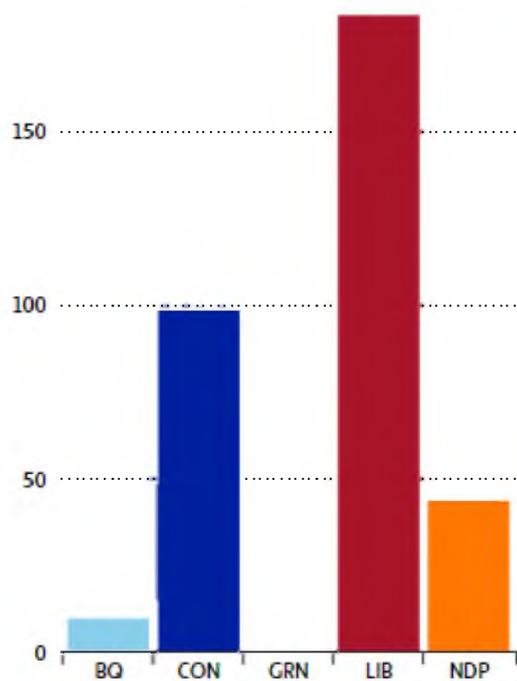
200 Seats won

THE GLOBE AND MAIL » SOURCE: ELECTIONS CANADA

2015 election results - seats won

200 Seats won

THE GLOBE AND MAIL » SOURCE: THE CANADIAN PRESS

2. Gazdaságpolitika

A Justin Trudeau vezette liberális kormánytól a korábbihoz képest erőteljesebben beavatkozó gazdaságpolitikára számítanak, különösen olyan gazdasági kérdésekben, mint az infrastruktúrák, a nyugdíjellátás, a környezetvédelem és a kiegyensúlyozott költségvetés. Néhány kulcsfontosságú kérdésben azonban továbbra sem egyértelmű a liberálisok álláspontja, így többek között azt sem tudni, milyen választ adnak majd a sokkal nagyvonalúbb egészségügyi ellátásra váró tartományoknak.

2.1. Adópolitika³⁴

Trudeau korábban azt nyilatkozta, hogy a Liberális Párt győzelme esetén az első törvényhozás elé terjesztendő javaslatuk a középosztály adóterheinek csökkentése lenne.

A liberális vezető ígérete szerint azoknak, akiknek az éves adóköteles jövedelme a 45 ezer és 90 ezer dollár közötti sávba esik⁵, évi 22 % helyett évi 20,5 % személyi jövedelemadót kell majd fizetniük. Ez fejenként 675-1350 dollár megtakarítást jelentene évente. Mindez pozitív változást eredményezhet a következő jövedelemsávba tartozó adófizetők számára is, Trudeau ugyanis nem válaszolt arra a kérdésre, hogy pontosan miként definiálja a „középosztály” fogalmát, így elemzők ezt egyelőre kiterjesztően értelmezik.

³ <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/middle-class-tax-cut-would-be-first-order-of-business-for-liberal-government/article26736209/>

⁴ <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/what-the-liberals-economic-plan-would-mean-for-canada/article26838610/>

⁵ Más források szerint: 44 701 dollár és 89 401 dollár közötti sávba. (Lásd: <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/what-the-liberals-economic-plan-would-mean-for-canada/article26838610/>)

A fenti reformhoz szükséges költségvetési források biztosítását a társadalom felső 1 %-ának, azaz a legmagasabb adósávba tartozók terheinek növeléséből tervezi a párt. Elképzelése szerint az évi 200 ezer dollárt meghaladó jövedelemmel rendelkezőknek a jövőben 33 %-os személyi jövedelemadót kellene majd fizetniük az eddigi 29 % helyett.

A liberális elképzelések szerint a leggazdagabbak terheinek növelése és a középosztály helyzetének könnyítése költségvetési szempontból bevétel semleges hatással bír majd. Az adóemelés 3 milliárd dollárral növelné a költségvetés bevételi oldalát, míg a csökkentés várhatóan ugyanennyivel csökkenti majd azt.

Kritikusok azonban arra hívják fel a figyelmet, hogy a leggazdagabbak adóztatására épülő modellek alapján jellemzően nem sikerül annyi adót begyűjteni, mint amennyit eredetileg terveztek.⁶ Mindezt elismerik a liberálisok is, akik éppen az adóelkerülések lehetősége miatt, óvatossági megfontolásból 600 millió dollárral csökkentették a központi költségvetésbe várt bevétel összegét. Ezzel párhuzamosan elkötelezték az adók beszedésének hatékonyabbá tétele mellett is. A következő négy évben 80 millió dollárral duzzasztanák fel az adóhivatal (*Canada Revenue Agency*) költségvetését, kifejezetten azzal a céllal, hogy segítsék a hivatal munkáját az adócsalás megfékezésében.⁷

Trudeau mindemellett ígéretet tett arra is – a párt programjának mintegy megkoronázásaként –, hogy megújítja a családtámogatási rendszert. A liberálisok számításai szerint az intézkedés egy 90 ezer dolláros éves jövedelemmel bíró négy gyermekes család számára 2 500 dolláros megtakarítást jelenthet évente.

A középosztályra nehezedő adóteher könnyítése – Trudeau várakozásai szerint – stimuláló hatással lesz majd a gazdaságra, mert több pénzt hagy a háztartásokban, amely a várakozások szerint gazdasági növekedést eredményezhet majd.

Néhány közgazdász kifejezte aggodalmát azzal kapcsolatban, hogy az 50 % fölé emelkedő szövetségi-tartományi kombinált jövedelemadó – amely nemzetközi viszonylatban az egymással versengő adórendszerek versenyképességének mércéje – negatív lélektani hatással bír majd. A megemelt szövetségi adóteher miatt ugyanis a kombinált felső adókulcs New Brunswickben 58,75 %-ra, Új-Skóciában 54 %-ra, Ontarióban 53,53 %-ra, míg Québecben 53,3 %-ra kúszik majd föl.

2.2. Infrastruktúrák⁸

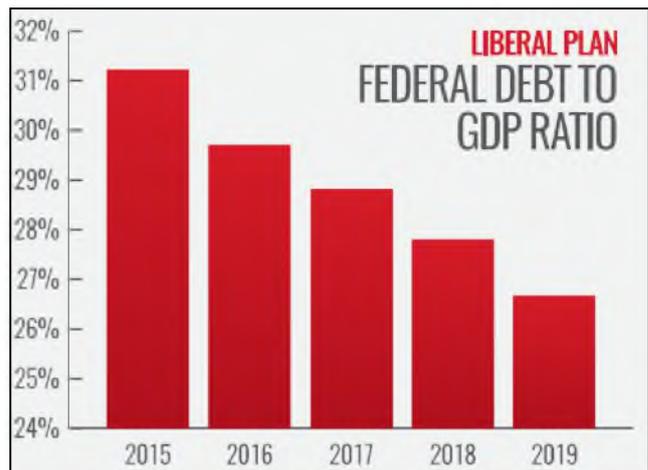
A liberálisok programjának egyik központi eleme évi 5 milliárd dollár allokációja további infrastruktúrális beruházások végrehajtására, még annak árán is, hogy ez költségvetési hiányt idéz majd elő a következő három évben. Ez lényegében azt jelentené, hogy a kormány pénzt kölcsönözne utak, hidak, árvízvédelmi rendszerek és idősoththonok építésére. Azzal érvelnek a költségek mellett, hogy erre most adódik a legalkalmasabb pillanat, amikor a jegybanki alapkamat alacsony, a gazdasági növekedés lassú, ugyanakkor az országnak nagy szüksége van az előregedő infrastruktúrális hálózat megújítására.

⁶ A britek például 2010-ben vezettek be hasonló megfontolásból adóemelést, amelytől 2012-ben elálltak, mert az adózók különféle kreatív megoldásokat találtak az adózás elkerülésére. (Forrás: <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/what-the-liberals-economic-plan-would-mean-for-canada/article26838610/>)

⁷ <https://www.liberal.ca/realchange/canada-revenue-agency/>

⁸ <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/what-the-liberals-economic-plan-would-mean-for-canada/article26838610/>

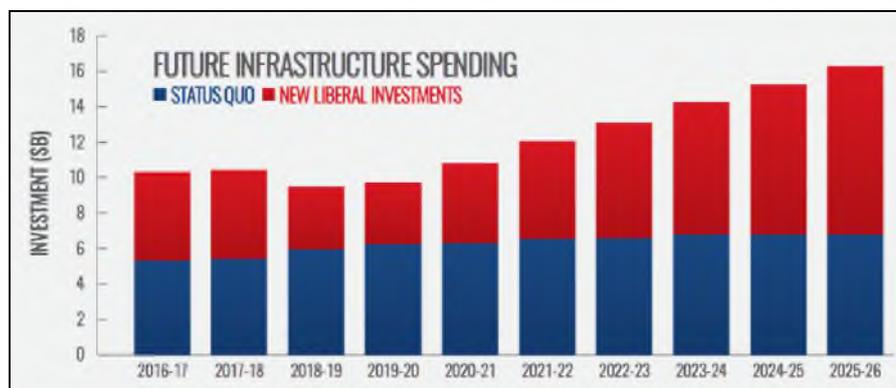
Az elképzelés hátránya, hogy az intézkedés által a jelenleg kiegyensúlyozott szövetségi költségvetés deficitessé válna. A liberálisok elismerik, hogy így „szerény” 10 milliárd dolláros hiány keletkezne a költségvetésben az első két évben, azonban ezt követően a 2019-2020-as költségvetési évben a büdzsé ismét visszatérne egyensúlyi állapotába. A rendkívüli kiadás növelné ugyan az állam adóssághatárát, de Trudeau hisz abban, hogy az ezzel párhuzamosan tapasztalható gazdaságélénkülés majd csökkenő pályán tartaná a GDP-arányos adósságrátát⁹, amely a kormány adósságkezelési képességének esszenciális mércéje.

Az elképzelések szerint külön pénzügyi intézetet hoznának létre a beruházási projektek finanszírozására. A **Canadian Infrastructure Bank** alacsony költséggel biztosítana kölcsönt infrastrukturális beruházások megvalósítására.¹⁰

A kritikusok szerint a pénz nem érkezne megfelelő gyorsasággal a gazdaságba, és amellet, hogy Ottawát visszataszítaná az ott krónikusnak számító költségvetési hiány állapotába, még a későbbi adócsökkentések lehetőségét is kizárhatja. Más kritikusok azért hallatják hangjukat, mert attól tartanak, hogy a pénzt rosszul átgondolt projektek finanszírozására fordítják majd, mint pl. a liberálisok által csak nagyvonalakban vázolt „szociális” és „zöld” közlelésítmény hálózatokra.

Mégis a legtöbb közgazdász egyetért abban, hogy a kormánynak számtalan jogos oka lehet arra, hogy infrastruktúrára költsön, hiszen minden beruházott dollár multiplikátorhatással bír, amelynek sokkal több pozitív hatása lehet, mintsem csupán a gazdasági növekedés. A többség úgy látja, hogy rövidtávon Ottawa is megengedheti magának azt, hogy többet költsön, mint amennyit forrásai engednek. A durván 10 milliárd dollárosra becsült költségvetési hiány csupán az állami költségvetés 3 %-át, illetve a GDP 0,5 %-át jelenti.

(Forrás: <https://www.liberal.ca/realchange/investing-now/>)

⁹ <http://www.liberal.ca/costing-plan/>

¹⁰ <https://www.liberal.ca/realchange/canada-infrastructure-bank>

3. Bevándorláspolitiká¹¹

A Kanadai Liberális Párt hagyományosan befogadó szemléletű bevándorláspolitikát folytat. Így volt ez már Pierre Trudeau kormányzása idején is az 1970-es években, amikor az állam hivatalosan is elkötelezte magát a multikulturalizmus mellett. Ez kanadai kontextusban azt jelentette, hogy az országba újonnan érkezőket saját identitásuk és kultúrájuk elhagyásának kényszerítése nélkül próbálták integrálni. A multikulturalizmus e haladó felfogása hozzájárult Kanada befogadó szemléletének kialakulásához, nem csak a nemzetközi, hanem a belföldi társadalom szemében is.

Bevándorláspolitikai reformok a liberálisok programjából:

- (1) Megduplázzák a szülői és nagyszülői jogon benyújtható kérelmek¹² számát (évi ötezerről tízezerre).
- (2) Megduplázzák a családi kategóriában¹³ benyújtásra kerülő kérelmek elbírálására szánt költségvetést a várakozási idő lerövidítése érdekében.
- (3) Előnyösebb elbírálás lehetősége azok számára, akiknek testvérük van az országban.
- (4) Vízumkötelezettség megszüntetése Mexikóval szemben.
- (5) Az 1 000 dolláros, egyösszegű munkaerő-piaci hozzájárulás eltörlése azok számára, akik gondozót keresnek testi vagy szellemi fogyatékos hozzátartozójuknak.
- (6) Az ingyenes egészségügyi ellátás visszaállítása olyan menekültstátuszért folyamodók számára, akiknek ügye a kormány döntéséig felfüggesztésre került.
- (7) Külföldi diákok állampolgársághoz jutásának megkönnyítése. (E pont részletei még nem tisztázottak, de a párt elkötelezett a nemzetközi diákokat korlátozó akadályok lebontásában.)
- (8) A feltételes tartózkodási engedélyhez szükséges két éves várakozási idő kiiktatása a házastársak számára.
- (9) Az eltartottak maximális életkorának visszaállítása 19 évről 22 évre annak érdekében, hogy a bevándorlók magukkal vihessék idősebb gyermekeiket is Kanadába.

4. Egyéb preferenciák

4.1. Nyílt és átlátható kormányzás¹⁴

A kanadaiak kormányba vetett hitének és bizalmának helyreállítása érdekében Trudeau programjának egyik alappillére a nyílt, átlátható és korrekt kormányzás megvalósítása.

E körben hozzáférést kívánnak biztosítani az állampolgárok számára a kormány és az adminisztratív szervek működésével kapcsolatos valamennyi adathoz és információhoz. Bizottságot kíván létrehozni a többi párt részvételével, amelynek feladata a kormányzati szervek és ügynökségek működésének figyelemmel kísérése és felügyelete lesz.

¹¹ <http://www.canadim.com/justin-trudeau-canadian-immigration/>

¹² Speciális státusz kifejezetten a külföldön élő felmenők számára a család egységének fenntartása érdekében. (Lásd bővebben: <http://www.canadim.com/did-you-know-canadian-parental-sponsorship/>)

¹³ Speciális kérelem, amely kifejezetten külföldön élő családtagok számára teszi lehetővé a bevándorlást, ezzel támogatva a család egységének fenntartását. (Lásd bővebben: <http://www.canadim.com/family-immigration/>)

¹⁴ <http://www.liberal.ca/openness-and-transparency/>

4.2. Munkahelyek és innováció¹⁵

A kormány első lépései között indítana innovációs beruházásokat megfelelő, a középosztálynak szánt munkahelyek kialakítása érdekében. A gazdaság növekvő pályára állítását kívánják segíteni a vállalkozások és a vállalkozók újító szemléletmódjának, versenyképességének és sikerességének támogatásán keresztül.

Innovációs programjuk keretében évi 200 millió dollárt szánnak elsősorban inkubátorházak és ösztönző mechanizmusok finanszírozására. Ezen felül további 100 millió dollárt különítenek el évente az ipari kutatást támogató programok megvalósítására, amellyel kifejezetten kis- és középvállalkozásokat kívánnak segíteni.

4.3. Családok segítése¹⁶

Eltörlésre kerülhetnek a családi adókedvezmények és juttatások a leggazdagabbak számára, és ezzel együtt új családtámogatási rendszert dolgoznának ki, amellyel tíz családból kilenc jobban jár majd, mint a konzervatív kormány ideje alatt. Ezzel egy átlagos négyfős család, évi 2 500 dollárral magasabb összegből gazdálkodhat majd.

Household Income	Family with 1 child		Family with 2 children	
	Our Plan	Harper's Plan	Our Plan	Harper's Plan
\$15,000	\$6,400	\$5,825	\$11,800	\$10,175
\$45,000	\$5,380	\$3,350	\$9,850	\$5,900
\$90,000	\$3,245	\$2,125	\$5,875	\$3,300
\$140,000	\$1,695	\$1,500	\$3,125	\$2,050
\$200,000	\$0	\$1,425	\$0	\$1,950

(Forrás: <http://www.liberal.ca/realchange/helping-families/>)

4.4. Megfizethető lakhatás¹⁷

Napjainkban minden negyedik kanadai többet költ lakhatásra, mint amennyit megengedhet magának, és minden nyolcadik nem tud megfizetni olyan lakást, amely biztonságos és megfelelően karbantartott. A helyzet megoldására a liberálisok tíz éven belül megvalósuló szociális beruházásokat javasolnak. Ezek között a már fentiekben említett, idősök ellátására szakosodott szociális intézmények bővítését, felújítását említi először a program, de kiemeli a helyi önkormányzatok részére lakhatási céllal nyújtott támogatásokat, valamint a hajléktalan-ellátást is.

Évi 125 millió dollárral ösztönöznék adókedvezményeken keresztül a bérházépítéseket Kanadaszerte. E cél megvalósítását segítenék a *Canada Infrastructure Bank*, valamint a *Canada Mortgage and Housing Corporation* bevonásával is, akik finanszírozást nyújtanának a közép- és alsó középosztály számára megfizethető lakhatást kínáló ingatlanfejlesztésekhez.

¹⁵ <https://www.liberal.ca/realchange/jobs-and-innovation/>

¹⁶ <http://www.liberal.ca/realchange/helping-families/>

¹⁷ <https://www.liberal.ca/realchange/affordable-housing/>

4.5. Közép-Kelet Európa¹⁸

Bár a Liberális Párt programja külön nevesíti a közép-kelet európai együttműködést, ennek részletei kapcsán meglehetősen szűkszavú. A párt továbbra is elkötelezett kíván maradni Kanada jelenlegi katonai részvételének fenntartása mellett. E körben kiemeli az **Észak-atlanti Szerződés Szervezetének (NATO) keretein belül** vállalt biztosítási intézkedések fenntartását a régióban (*Operation REASSURANCE*), valamint a nemzetközi kiképző és gyakorló küldetést Ukrajnában (*Operation UNIFIER*).

4.6. Nemzetközi béke és biztonság¹⁹

A program elkötelezi magát a nemzetközi békefenntartó műveletekben történő részvétel mellett. A Stephen Harper vezette konzervatív kormány kritikájaként vetik fel azt, hogy vezetésük alatt szignifikánsan visszafogottabbá vált Kanada nemzetközi békefenntartó hadműveletekben való részvétele, miközben a konfliktusokkal teli világban a nemzetközi békére való igény sosem volt ennyire erőteljes. Hangsúlyozzák, hogy a műveletekbe történő bekapcsolódás révén Kanada képes lehet saját érdekeinek hatékonyabb érvényesítésére.

Emellett az **Egyesült Nemzetek Szervezetének munkájában történő részvételt** emelik ki programjukban, amelyen belül prioritásként jelölik meg a polgári rendfenntartó erők képzésében és műveleteiben történő részvételt, különösen a francia nyelvű területeken.

4.7. Zöldebb közösségek

A következő négy évben 6 milliárd dollárnyi, tízéves távlatban pedig majdnem 20 milliárd dollárnyi zöld infrastruktúra fejlesztésre tett a program ígéretet. Ezen a területen a helyi **víz- és szennyvízkezelési** rendszerek, a **tiszta energia** és az **éghajlatváltozás** hatásaihoz alkalmazkodni képes ellátó rendszerek, **az árvízkezelési rendszerek**, valamint a változó időjárás ellen védő közlétesítmény hálózatok élveznek elsőbbséget.

5. Nyitott kérdések²⁰

Kritikusok szerint a liberálisok gazdasági elképzeléseinek legnagyobb hibája, hogy néhány kulcsfontosságú kérdés vagy egyáltalán nem tisztázott, vagy olyan tartományi egyeztetéseket tesz szükségessé, amelyeket ritkán kísér egyetértés.

Ennek legnyilvánvalóbb példája az az ígéret, amely szerint a párt „erős és stabil” nyugellátást biztosít majd. A **Canada Pension Plan korszerűsítése** értékes célkitűzés, mivel rengeteg olyan állampolgár van, akinek munkáltatója semmilyen nyugdíj-megtakarítást nem biztosít, vagy nem rendelkezik megfelelő összegű megtakarítással ahhoz, hogy jelenlegi életszínvonalát a munka világtól való visszavonulását követően is fenntartsa.

¹⁸ <https://www.liberal.ca/realchange/central-and-eastern-europe/>

¹⁹ <https://www.liberal.ca/realchange/promoting-international-peace-and-security/>

²⁰ <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/what-the-liberals-economic-plan-would-mean-for-canada/article26838610/>

A Liberális Párt programja ugyanakkor nem bővelkedik részletekben, ha a nyugellátással kapcsolatos elképzelésekről van szó. Feltételezhetően a *Canada Pension Plan* felduzzasztására magasabb összegű munkáltatói és munkavállalói hozzájárulásokról kerülne sor. Korábban egy hasonló elképzelés éles kritikák céltáblája lett Ontarióban, ahol gazdasági érdekcsoportok és a konzervatívok munkahely gyilkos elképzelésnek nevezték az adó- és járuléktérhek növelését. Most a tartomány vezetője, Kathleen Wynne azt mondja, félreteszi a 2017-es bevezetéssel tervezett programját abban az esetben, ha Trudeau kormánya nemzeti szintű megoldást kínál.

Talán a leghomályosabb folt a liberálisok gazdasági programjában az, hogy **miként tudják majd Ottawát rávenni arra, hogy anyagilag járuljon hozzá az ígért egészségügyi fejlesztésekhez. A vényköteles gyógyszerek árának csökkentése** szintén olyan javaslat, amely a tartományok együttműködési hajlandóságától függ.

A politikai programban nem szerepel, hogy a liberálisok tovább viszik-e majd a konzervatívok által bevezetett rendszert, amely szerint a tartományok egészségügyi ellátására szánt transzferek a gazdasági növekedés arányában kerülnek maximalizálásra. Az egészségügyi ellátás költségei – amelyek durván a tartományi költségvetések felét emésztik föl – nagyjából háromszor gyorsabban emelkednek, mint ahogyan a gazdasági növekedés.

A **klímaváltozással kapcsolatos kérdések** az első ügyek között kerülhetnek az új miniszterelnök asztalára az Egyesült Nemzetek Szervezete által december elején Párizsban megrendezésre kerülő konferencia okán, amelynek témája az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése lesz. A Konzervatív Párttal valamint az NDP-vel ellentétben a liberálisokról még nem tudni azt, hogy milyen álláspontot kívánnak majd képviselni a konferencián. Trudeau korábban azt nyilatkozta, olyan tervre és célokra tenne javaslatot, amely a tartományokkal folytatott konzultáción alapul. Nagy kérdés, hogy miként lesz képes alig másfél hónap alatt lefolytatni az egyeztetéseket.²¹

²¹ <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/red-tide-sweeps-atlantic-canada-as-liberals-take-every-riding-in-the-region/article26879516/>